

ضرورت بازنگری و ایجاد تنوع

در

سرمایه‌گذاری شرکت‌های بیمه

● احمد شکوهی بهار

درصد از دارایی‌های خود را به بازار سرمایه تزریق کرده‌اند و فقط ۵/۲ درصد از این دارایی‌ها به صورت وجوه نقد نزد بانک‌ها سپرده‌گذاری شده است؛ در حالی که در کشورهای در حال توسعه مورد بررسی همان تحقیق، ۳/۵ درصد از دارایی‌ها در بازار سرمایه و ۲۵/۵ درصد از آنها به صورت وجوه نقد و سپرده نزد بانک‌ها نگهداری می‌شود. متأسفانه در ایران که کشوری در حال توسعه محسوب می‌شود، فقط ۴ درصد از دارایی‌های* صنعت بیمه در بازار سرمایه‌گذاری شده (که البته نرخ بازده کمتری هم حتی در مقایسه با بورس اوراق بهادار تهران داشته است) و به طور غیرقابل تصویری ۸۱ درصد از آنها در بانک‌ها سپرده‌گذاری شده‌اند. با در نظر گرفتن این واقعیت که در اقتصاد ما به علت بسیاری از کاستی‌ها، متوسط نرخ بازگشت سود حاصل از سپرده‌گذاری‌ها به مراتب پایین‌تر از نرخ تورم است، جا دارد که در این خصوص چاره‌اندیشی شود.^۱

بیمه به عنوان یک شاخص رفاه اجتماعی که از شاخص‌های مطالعه سطح توسعه‌یافتگی کشورها نیز محسوب می‌شود، در کشور ما همانند سایر صنایع، تقلیدی و وارداتی است. هر چند هنوز هم تا تحقق بیمه‌گری - به معنای واقعی کلمه - به شیوه‌های نوین فاصله زیادی در پیش است، اما استفاده از تجربه کشورهای صاحب نام در امور بیمه‌ای و بیمه‌گری حائز اهمیت می‌باشد. در بحث سود و سودآوری این صنعت، نه تنها کشور ما از اصول علمی این کشورها - که تجربه‌های بسیاری از عملیات آنها را می‌توان مورد استفاده قرار داد - بی‌بهره است، بلکه حتی در حد و اندازه برخی از کشورهای جهان سوم هم از راهکارهای نوین بهره‌نبرده است. شرکت‌های بیمه داخلی غالباً به سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار اقدام نموده و یا طرح‌هایی را با نام مشارکت مدنی و ...

مؤسسات بیمه یا به عبارت دقیق‌تر شرکت‌های بیمه که در زمره اشخاص حقوقی تجاری رده‌بندی می‌شوند، مثل سایر مؤسسات تجاری، انتفاع و کسب سود (Profit) را به عنوان هدف اصلی خود برگزیده و در کنار این هدف، تأمین آسایش خاطر بیمه‌گذاران و حفاظت از سرمایه‌های آنها و همچنین سرمایه‌های ملی را به عنوان هدف تبعی خود تعقیب می‌کنند. سود در شرکت‌های بیمه نتیجه تفریق مجموع کلیه خسارت‌ها، هزینه‌های اداری - تشکیلاتی و هزینه‌های غیر بیمه‌ای از مجموع درآمدهای حاصل از فعالیت‌های بیمه‌ای (حق بیمه‌ها) و غیر بیمه‌ای است.

از طرفی، تعهدات این نوع شرکت‌ها را می‌توان به دو گروه تعهدات کوتاه‌مدت و بلندمدت تقسیم‌بندی کرد. در بخش تعهدات بلندمدت، بیمه‌گر می‌بایست با توجه به امکان افت ارزش سرمایه با بکارگیری ابزارهای مناسب، ظرفیت لازم را برای ایفای تعهدات آینده خود ایجاد نماید. هر چند بیمه‌گران معمولاً تعهدات خود را از محل انباشت حق بیمه‌های تحقق یافته دریافتی خود که بارزترین منبع درآمد آنهاست ایفا می‌کنند، به منظور حفظ منابع مؤسسه در برابر حوادث فاجعه‌آمیز (Catastrophic) از یک طرف و عدم توانایی شرکت‌های بیمه در افزایش حق بیمه‌ها به سبب کاهش تقاضای مؤثر مشتری (بیمه‌گذار) از طرف دیگر، به ناچار باید علاوه بر فعالیت بیمه‌ای، منبع دیگری را برای کسب درآمد بیابند. به نظر می‌رسد مناسب‌ترین راه برای دستیابی به این هدف، سرمایه‌گذاری باشد. از این رو بیمه‌گران به سبب برخورداری از ذخایر پولی قابل توجه خود، همواره بخش عمده‌ای از فعالیت خود را به سرمایه‌گذاری اختصاص می‌دهند.

تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد که شرکت‌های بیمه در کشورهای توسعه‌یافته (نمونه‌آماری تحقیق) به طور متوسط ۷۹

حاصل سرمایه‌گذاری‌ها معادل ۸۴۵ میلیون یورو و کسر ۱۵۴ میلیون یورو مالیات و ذخایر و اندوخته‌های قانونی و اقلام دیگر، باز هم این شرکت در مجموع ۱۵۴ میلیون یورو سود داشته است. (۲)

با توجه به این آمار، ضروری است واحد تخصصی سرمایه‌گذاری، زیر نظر مستقیم مدیران ارشد در نمودار سازمانی شرکت‌های بیمه تشکیل و فعال شود. بدین منظور با توجه به نقش کلیدی تحقیق و پژوهش و استفاده از متخصصین خارج از شرکت‌های بیمه و نیز مؤسسات متعدد مشاوره سرمایه‌گذاری، می‌توان بهترین مراکز سرمایه‌گذاری، اعم از خصوصی و غیرخصوصی را - علاوه بر سازمان بورس اوراق بهادار تهران - شناسایی کرد و با پایه‌ریزی اساسی روش‌های اجرایی این امر خطیر به نتایج مطلوب‌تری دست یافت.

پاورقی:

(*) با توجه به اینکه از یک طرف نوع فعالیت شرکت‌های بیمه ایجاب می‌کند که اولاً بازده سرمایه‌گذاری‌ها به صورت نقد، سریع و سهل‌الوصول باشد و ثانیاً اصل سرمایه قابلیت برگشت‌پذیری سریع داشته باشد و از طرف دیگر در علم حسابداری، کلمه «دارایی» معادل مجموع دارایی‌های ثابت و جاری است، لذا به نظر نگارنده، در مبحث سرمایه‌گذاری «وجوه نقد» جایگزین مناسب‌تری برای «دارایی» است.

منابع:

۱- به نقل از مقاله آقای دکتر سیدمحمد عباس‌زادگان، شماره ۱۶۳ نشریه «بیک بیمه» از انتشارات بیمه مرکزی ایران.

۲- Annual report 1998 Munich Re Group

بکار می‌بندند که این روش‌ها ناکارآمد بوده است. در صورت بهره‌گیری از تجربه کشورهای پیشرفته و اتخاذ سیاست‌های نوین که به برخی از آنها اشاره خواهد شد، می‌توان امیدوار بود که به بخشی از اهداف دست یابیم و شیوه‌های قبلی را اصلاح نموده و آنها را کارآمد کنیم. بدین ترتیب، تنوع در نحوه سرمایه‌گذاری امری اجتناب‌ناپذیر می‌نماید و این مسئله لزوم توجه خاص مدیران را دو چندان می‌کند. از آنجایی که سرمایه‌گذاری را می‌توان دومین منبع اصلی درآمدزا برای شرکت‌های بیمه دنیا به حساب آورد، لاجرم توجه ویژه به اهمیت نقش سرمایه‌گذاری و پرداختن به این مهم برای شرکت‌های بیمه داخلی اهمیتی مضاعف می‌یابد.

شرکت بیمه اتکایی «مونیکری» به عنوان یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های مطرح بیمه جهان، نمونه بارزی برای تأیید موضوع مورد بحث است. نگاهی گذرا به صورت سود و زیان این شرکت در سال‌های ۹۰-۱۹۹۴ و ۱۹۹۸ نشان‌دهنده تأثیر سرمایه‌گذاری در سوددهی آن است. به طوری که صورت تلفیقی سود و زیان آن (مجموع عملیات بیمه‌ای مستقیم و اتکایی) طی سال مالی ۹۰-۱۹۹۴، حاصل فعالیت بیمه‌ای و بیمه‌گری شرکت را معادل ۵۱ میلیون یورو زیان منعکس می‌کند که با لحاظ حاصل سرمایه‌گذاری در دوره مالی یاد شده، معادل ۱۰۲۸ میلیون یورو، همچنین ۲۵۰ میلیون یورو مالیات اخذ شده و اقلام دیگر، در مجموع ۱۶۶ میلیون یورو سود را نشان می‌دهد. حاصل فعالیت بیمه‌ای و بیمه‌گری مستقیم (و نه اتکایی) شرکت مذکور در سال ۱۹۹۸ نیز نشان‌دهنده ۲۹ میلیون یورو زیان است که با افزودن